

Innhold

Forord	5
Kapittel 1	
Minoritetslevnene, språket og skolen	11
<i>Elisabeth Selj</i>	
Flerspråklighetens mange ansikter	12
Samtidig bruk av flere språk	14
Sammenligninger mellom første- og andrespråkselevs språkbeherskelse	16
Generelle trekk ved andrespråket	18
Grunnleggende andrespråkspedagogikk	20
Læringsstrategier	26
Muntlig utvikling som bru til literacy og faglæring	27
Språklæring og forståelse i alle fag	28
Fagmål og læreplaner for språklige minoriteter	33
Kapittel 2	
Kartlegging av språklige og faglige ferdigheter hos elever fra språklige minoriteter	40
<i>Else Ryen og Kirsten Palm</i>	
Oppstartsamtale - nyankomne elevers første møte med skolen	41
Kartlegging av norskferdigheter	43
Kartleggingsmateriell. Språkkompetanse i grunnleggende norsk	44
Utvikling av kommunikativ kompetanse	46
Hva mener lærere om <i>Kartleggingsmateriell. Språkkompetanse i grunnleggende norsk?</i>	47
Eksempler på konkretiseringer av kartleggingsmateriell	48
Nødvendigheten av andrespråkskompetanse og kartleggingskompetanse	50
Prøver og kartlegging som grunnlag for andrespråksopplæring	51

Kapittel 3**Utvikling av ordforråd med vekt på norsk som andrespråk** 54*Astri Heen Wold*

Innledning 54

Hva må elevene lære for å oppnå et tilfredsstillende ordforråd? 55

Hvordan læres ord? 65

Eksempler på ordlæringsmuligheter i klasserommet 70

En avsluttende kommentar 73

Kapittel 4**Muntlighet i det flerspråklige klasserommet** 78*Randi Myklebust*

Introduksjon 78

Muntlighet som grunnleggende ferdighet 80

Å bygge klasseromskultur for muntlighet og flerspråklighet 82

Klasseromssamtaler for læring 89

Språklige og begrepsmessige forutsetninger for faglig fellesskap 90

Elevs samtaler 93

Å utvikle samtaleferdigheter for læring 101

Avsluttende betraktninger 106

Kapittel 5**Skjønnlitteratur i flerspråklige klasserom** 109*Ruth Seierstad Stokke*

Språkutviklende litteraturmøter 110

Å utforske ordene og tekstuniverset før lesingen 113

Å tre inn i et fiktivt univers 117

Å krysse grenser i tid og kultur 119

Aldersadekvat undervisning og bruk av sammensatte tekster 121

Å lage egne bildebøker – bildebokarbeid i en innføringsklasse 126

Avslutning 129

Kapittel 6**Grunnleggende lese- og skriveopplæring når norsk er andrespråket** 132*Kirsten Palm*

Flerspråklighet som ressurs i begynneropplæringen 133

Språklig bevissthet, det muntlige språket og ordforråd som grunnlag for
lese- og skriveopplæringen 136

Skriving og lesing i sammenheng 141

Lekbaserte arbeidsmåter 144

Foreldrenes rolle 145

Motivasjon	146
Et inkluderende og flerspråklig klasserom	146
Avslutning	148

Kapittel 7

Skriving på andrespråket	152
---------------------------------------	------------

Elisabeth Selj

Skriveprosessen	153
Inkluderende praksis i skriving	155
Skriving i flere faser - tilbakevendende skrivetemaer	157
Skriving i flere faser - skriving med utkast	160
Generelle trekk i andrespråkstekster	163
Utfordringer i ulike teksttyper	165
Fagtekster	173
Avslutning	175

Kapittel 8

Å lese og å arbeide med fagtekster på andrespråket	178
---	------------

Elisabeth Selj

Innledning	178
Bakgrunnskunnskaper, språkforståelse og skriftkultur	179
Hva er vanskelig i fagtekster?	181
Arbeid med fagtekster i norske klasserom	182
Arbeid med fagtekst i en innføringsklasse	188
Lettere tekster, videreførende tekster og ulike kilder	195
Foreldre, tospråklig lærer og andrespråklærer	196
Oppsummering	197

Kapittel 9

Strukturer i målspråk og morsmål	201
---	------------

Kirsti Mac Donald og Else Ryen

Innledning	201
Språktypologiske kommentarer	203
Substantiv og substantiviske ledd	207
Verbet	214
Setningsstruktur	221
Subjektstvang	224
Subjekt med ny og kjent informasjon	226
Ordstilling og setningstype	227
Indirekte tale	228
Grammatikk i andrespråksundervisningen	229

Kapittel 10**Uttale og uttaleopplæring i norsk som andrespråk** 233*Liv Andlem Harnæs*

Innledning 233

Det norske lydsystemet: vokaler, diftonger og konsonanter 240

Det prosodiske systemet: trykk, tonem og intonasjon 244

Fonetikk, fonologi og universelle læringsprinsipper 246

Hvorfor er uttaleopplæring viktig? 248

Avslutning 252

Kapittel 11**Organisering av opplæringen for minoritetsspråklige elever** 255*Line-Marie Holum*

Nyankomne elever 257

Direkteplassering i ordinære klasser 261

Innføringstilbud - god tilpasset opplæring eller segregering? 262

Overgang mellom innføringstilbud og ordinær undervisning 265

Delvis integrerte tilbud - eksempler fra to skoler 266

Ulike former for særskilt språkopplæring 267

Særskilt norskopplæring - forsterket opplæring i norsk 268

Tospråklig fagopplæring 269

Morsmålsopplæring 271

Trekantsamarbeid 272

Annen tilrettelagt opplæring 273

Avsluttende refleksjoner 274

Kapittel 12**Grunnleggende norsk for språklige minoriteter****- Sett i lys av fagfornyelsen av Kunnskapsløftet og konstruktivistisk læringsteori** 279*Kamil Øzerk*

Innledning 279

Norskfaget for språklige minoriteter har en spesiell historie 280

Læreplanen grunnleggende norsk for språklige minoriteter (GLN) 282

Læreplanen grunnleggende norsk for språklige minoriteter i lys av fagfornyelse i Kunnskapsløftet 284

Begrepene kompetanse, kommunikativ kompetanse og dypdelæring 287

Læring og utvikling i et konstruktivistisk perspektiv 289

Sammenfatning 295

Om forfatterne 297**Stikkordregister** 301